

OPLEGNOTITIE

Onderwerp: koersdocument 'Duurzame energie in de Achterhoek: *zichtbaar, merkbaar, onmiskenbaar*'

Aan: Gezamenlijk poho DE en poho ROV

Van: Duurzaamheidscoördinatoren en Ruimtelijke Ordenaars Achterhoek

Datum: mei 2018

Voorstel:

1. Kennis te nemen van het koersdocument "Duurzame energie in de Achterhoek: zichtbaar, merkbaar, onmiskenbaar" met de bijbehorende inpassingsmatrix;
2. De beleidsuitgangspunten uit dit document te ondersteunen en te beschouwen als een algemeen regionaal kader voor de realisatie van duurzame energie.
Dat houdt in ieder geval in dat bij de gemeentelijke uitwerking van duurzame energieopwekkingsprojecten:
 - a. sprake moet zijn van breed draagvlak en een zo optimaal mogelijk, lokale (financiële en maatschappelijke) betrokkenheid;
 - b. de inpassingsmatrix wordt gehanteerd wat inhoudt dat de beoogde (grootte van de) energievorm passend is op de beoogde projectlocatie in relatie tot de waarde van het landschap;
 - c. geen (cultuurhistorische) waardevermindering van landschap ontstaat;
 - d. de meest actuele gedragscode voor acceptatie en participatie wordt gehanteerd;
3. De beleidsuitgangspunten te betrekken bij de ontwikkeling/verdere uitwerking van specifiek gemeentelijk beleid voor duurzame energieopwekkingsprojecten.

Toelichting

Aanleiding

De transitie naar een energieneutrale Achterhoek is ambitieuze exercitie en vraagt een forse inspanning van alle betrokken partijen. Het gestelde doel vraagt om een aanpassing van het geldende ruimtelijk beleid. In de regionale structuurvisie (2012) is daarom opgenomen dat er ruimtelijke beleid moet worden ontwikkeld om 'groene energie' te stimuleren.

Om dit ruimtelijk beleid te kunnen ontwikkelen was het noodzakelijk om eerst te weten hoe groot de opgave is en wat daarvoor nodig is. Hiertoe zijn respectievelijk de Regionale Energietransitienota (2015) en Regionale Uitvoeringsagenda (2016) opgesteld.

De regionale Energietransitienota geeft inzicht in de kwantitatieve opgave om de Achterhoek in 2030 energieneutraal te krijgen. Het legt de samenwerkende Achterhoekse gemeenten een spiegel voor waar ze nu staan en dat, voor het behalen van de ambitie, een proactieve houding noodzakelijk is. De Regionale Uitvoeringsagenda geeft een verdere kwantificering van de duurzame energieopwekkingsopgave per Achterhoekse gemeente. De uitvoeringsagenda vormt daarmee belangrijke input voor de individuele gemeente om tot concrete projecten met een substantiële bijdrage te komen in hun individuele uitvoeringsagenda's.

Het nu voorliggende Achterhoekse koersdocument 'Duurzame energie in de Achterhoek: zichtbaar, merkbaar, onmiskenbaar' geeft invulling aan de opgave uit de Regionale Structuurvisie om ruimtelijk beleid te formuleren en concrete projecten te ondersteunen.

Energietransitie versus landschap

In de notitie is de spanning tussen de grootschalige energieprojecten versus het kleinschalige Achterhoekse (coulisse) landschap duidelijk voelbaar. Het landschap verandert immers duidelijk. Windmolens zijn immers van ver zichtbaar en agrarische gebieden worden getransformeerd naar zonneakkers. In de landschapskaart wordt uitgegaan van landschapstypen: open, gesloten en halfopen. In de matrix is een verdere verdieping gemaakt door de toevoeging van de landschappelijke waardering. Grootschalige energieopwekking wordt vooral voorzien in gebieden een lage tot zeer lage waardering. Voor gebieden met de waardering 'middelmatig' wordt het 'nee, tenzij principe' toegepast. Gebieden met een 'hoge' tot 'zeer hoge' landschapswaardering moet op basis van deze nota worden ontzien met projecten voor grootschalige energieopwekking.

Beleidskeuze: indien wordt besloten het belang van energieopwekking te laten prevaleren boven de bescherming van het landschap, dan kan worden besloten de kolommen 'landschappelijke waardering' uit de matrix te halen en hoofdstuk 4.2 te laten vervallen.

Beleidsuitgangspunten en aanbevelingen voor versnelling

In de notitie zijn, op basis van de typen opwekinstallaties, typen landschappen en de inpassingsmatrix, concrete beleidsuitgangspunten en aanbevelingen geformuleerd. Deze beleidsuitgangspunten vormen het hart van deze beleidsnotitie en zijn direct gerelateerd aan het doel: het bieden van een raamwerk voor ruimtelijke en sociale inpassing van duurzame energieopwekkinginstallaties in het Achterhoekse landschap. Waarmee we:

- een toename van het aantal projecten beogen;
- een versnelling van het ruimtelijke proces tot realisatie van deze projecten creëren en;
- helderheid aan onze inwoners bieden waar en op welke wijze zij in de toekomst te maken kunnen krijgen met duurzame energieopwekkingsinitiatieven.

De daadwerkelijke realisatie van duurzame energieprojecten ligt vooral in handen van particulieren, bedrijven en ontwikkelende partijen. De gemeente heeft daarbij met name een ondersteunende rol door de kaders op dit gebied te verduidelijken.

Het belang van participatie

De kans dat de transitie naar duurzame energie kostbare vertragingen zal oplopen door gebrek aan publieke acceptatie is erg groot. Om dit te voorkomen willen we burgers zoveel mogelijk de mogelijkheid geven om financieel te participeren en medezeggenschap te geven (zowel bij de ontwikkeling als ook tijdens de exploitatie). Zo zullen zij vaker op een positieve wijze betrokken raken bij het project en is ook beter te borgen dat de opgewekte duurzame energie in de regio blijft. Hierdoor is een energie-neutrale Achterhoek niet alleen een administratieve kwestie, maar ook zo veel mogelijk een lokale aangelegenheid.

Uitwerking op gemeentelijk niveau.

Het is mogelijk op gemeentelijk niveau accenten te leggen en het beleid verder uit te werken als dat nodig is in verband met een goede ruimtelijke ordening. Dit kan met name spelen in die gemeenten waarbij bepaalde energievormen (nog) uitgesloten zijn. Daarnaast kunnen ook onderling afspraken worden gemaakt. Dit zal met name het geval zijn bij gemeentegrens overschrijdende projecten.

De wijze waarop de nota in het ruimtelijke beleid wordt vertaald in de medewerking aan concrete projecten is een zaak van de gemeente.

Het verdient de voorkeur om een algemene verklaring van geen bedenkingen door de gemeenteraad af te geven voor de energieprojecten, die in overeenstemming zijn met het specifiek uitgewerkte beleid op het gemeentelijk niveau.

Voortschrijdende ontwikkelingen

De ontwikkelingen op het terrein van duurzame energie gaan snel. Deze nota is geschreven met de kennis van dit moment, maar dat niveau schiet voor de verdere toekomst ongetwijfeld te kort. Herijking van dit beleid is dus zonder meer noodzakelijk.

Dit kan echter geen excuus zijn om het noodzakelijke beleid en/of uitvoeringsmaatregelen voor ons uit te schuiven.

Vervolg

Na behandeling van deze nota in het poho ROV/DE worden in de loop van 2018 de beleidsuitgangspunten uit deze notitie vertaald in specifiek gemeentelijk beleid dan wel zal de gehele notitie worden vastgesteld als zijnde specifiek gemeentelijke beleid.

Zowel de uitgangspunten, als de spelregels voor inpassing van duurzame energieopwekkingsprojecten, zijn in de Achterhoek op hoofdlijnen gelijk, maar op gemeentelijk niveau kunnen de accenten uiteraard verschillen.

Deze notitie geeft verder invulling aan het traject dat de komende periode, onder begeleiding van de provincie Gelderland, wordt ingegaan voor het opstellen van de “Regionale energiestrategie Achterhoek”. In deze energiestrategie zullen de Achterhoekse gemeenten in gezamenlijkheid en met hun stakeholders moeten bepalen welke bijdrage zij willen en kunnen leveren aan de regionale duurzame opgave. Deze bijdrage bestaat uit het maken van een keuze van de energiemix (zon, wind en/of biomassa) en het beschikbaar stellen van tijd, geld en concrete locaties, uiteraard met inachtneming van het uit te werken gemeentelijk beleid. De strategie is een laatste verdiepingsslag die nodig is om de Achterhoekse ambitie ten aanzien van energieneutraliteit te realiseren en zal eind 2018 begin 2019 gereed moeten zijn.

N.B. De Regionale Energiestrategie wordt opgesteld volgens de principes van de nieuwe Omgevingswet en biedt op zijn beurt input voor de op handen zijnde Regionale Omgevingsvisie.